

Wyrok z dnia 29 lipca 1998 r.

II UKN 147/98

Pobieranie renty rodzinnej od dwóch organów rentowych, mimo prawidłowego pouczenia o prawie jej pobierania tylko od jednego organu, stanowi przesłankę do żądania zwrotu jednej z tych rent, jako nienależnie pobranego świadczenia (art. 106 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Maria Mańkowska (sprawozdawca), Sędziowie SN: Barbara Wagner, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 1998 r. sprawy z wniosku Teresy W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w G. o zwrot niezależnie pobranego świadczenia, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 6 listopada 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wnioskodawczyni Teresa W. odwołała się od dwu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w G. z dnia 4 listopada 1996 r. o wstrzymaniu wypłaty renty rodzinnej po zmarłym w dniu 1 kwietnia 1992 r. Zbigniewie W. oraz z dnia 10 grudnia 1996 r., zobowiązującej wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od 1 listopada 1993 r. do 31 października 1996 r., to jest za okres 3 lat, w kwocie 14.492,16 zł. Sąd Wojewódzki w Gdańsku-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni oddalił odwołanie i ustalił, że wnioskodawczyni składając do pozwanego organu rentowego wnioski o rentę rodzinną po zmarłym mężu, nie podała informacji, iż pobiera rentę rodzinną z Wojskowego Biura Emerytalnego i w okresie od 1 września 1992 r. do 31 października 1996 r. pobierała jednocześnie

świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i z Wojskowego Biura Emerytalnego w G. Wnioskodawczyni była pouczona o obowiązku zawiadomienia organu rentowego o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do renty, czego nie uczyniła do dnia wydania decyzji wstrzymującej prawo do świadczeń. Zgodnie z treścią art. 69 i 71 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch rent, wypłaca się jedynie z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 6 listopada 1997 r. oddalił apelację wnioskodawczyni, dzieląc stanowisko Sądu I instancji. Sąd Apelacyjny uznał, iż w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, zaniedbanie wnioskodawczyni powiadomienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o pobieraniu renty rodzinnej z Wojskowego Biura Emerytalnego stanowi świadome wprowadzenie organu rentowego w błąd, co uzasadniało zastosowanie art. 106 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o z.e.p.

Pełnomocnik wnioskodawczyni zaskarżył kasacją powyższy wyrok, zarzucając naruszenie art. 106 ustawy o z.e.p. przez błędną wykładnię oraz niewyjaśnienie wszystkich spornych okoliczności. Następnie w piśmie z 1 lipca 1998 r. drugi pełnomocnik wnioskodawczyni uzupełnił kasację, wskazując jako jej podstawę również art. 393¹ KPC pkt 2 i zarzucając naruszenie art. 210 § 2, 232, 239 oraz 328 § 2 KPC.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wnioskodawczyni podlegała rozpoznaniu w zakresie zarzutów przedstawionych w piśmie z dnia 3 lutego 1998 r. Zgodnie z art. 393⁴ KPC kasację wnosi się w terminie miesięcznym od dnia doręczenia orzeczenia stronie skarżącej i Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę tylko w granicach określonych w takiej kasacji (art. 393¹¹ KPC), nie jest natomiast dopuszczalne uzupełnienie kasacji po terminie zakreślonym do jej wniesienia.

Kasacja wnioskodawczyni nie jest zasadna. Stosownie do art. 106 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne jej świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Zgodnie z tym przepisem świadczenie ma charakter nienależnego, jeśli organ rentowy albo w ogóle nie był zobowiązany do wypłaty świadcze-

nia, albo gdy początkowo istniejące zobowiązanie z biegiem czasu ustało lub uległo zmianie, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. W punkcie 2 ustępu 2 cytowanego przepisu za nienależnie pobrane świadczenie uważa się również świadczenia, które zostały przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów albo w innych wypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Z dołączonych do akt sprawy akt rentowych wnioskodawczynie wynika, iż wnioskodawczynie, składając wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przyznanie renty rodzinnej dla córki w dniu 16 września 1992 r., jak i we wniosku o rentę rodzinną dla siebie, złożonym w dniu 29 grudnia 1994 r., nie podała informacji, iż osiąga dochód z tytułu pobierania renty rodzinnej z Wojskowego Biura Emerytalnego. Sąd Apelacyjny trafnie podkreślił, że wnioskodawczynie nie zareagowała również wówczas, gdy otrzymała, jako opiekunka, decyzję o przyznaniu renty rodzinnej dla córki, jak i dla siebie, pomimo faktu, iż w obu tych decyzjach była powiadomiona o obowiązku zawiadamiania organu rentowego o pobieraniu świadczeń z innej instytucji rentowej. Pouczenie o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń było zgodne z obowiązującymi przepisami i dokładnie wskazywało, że osoba, która pobrała nienależne jej świadczenia, jest zobowiązana do ich zwrotu. W takich okolicznościach jest oczywiste, że wnioskodawczynie była pouczona o prawie do pobierania renty rodzinnej na siebie i na córkę tylko z jednego organu rentowego i zatajenie otrzymywania takiej renty z Wojskowego Biura Emerytalnego stanowi przesłankę z art. 106 ust. 2 pkt 2 ustawy o z.e.p. do żądania zwrotu nienależnie pobranych przez wnioskodawczynię świadczeń za okres trzech lat.

Z tych wszystkich względów i na podstawie art. 393¹² KPC Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

=====